

Csernobil: dobogósok voltunk

Az igazság elhallgatása, az adatok titkos kezelése volt jellemző – Ma vannak, akik bagatellizálják a következményeket

Némethy Mária

Húsz éve, 1986. április 26-án történt a nukleáris energia békés célú felhasználásának legnagyobb balesete, a csernobili atomerőmű negyedik blokkjának felrobbanása. A Kijev melletti település neve ma fogalom: az atomerőmű-baleset színonimája. Akkor, 20 éve, mi történt velünk Vas megyében?

Az első híreket az osztrák televízió híradójából, a „Zeit im Bild”-ből tudtuk meg. Csernobil eleinte titok volt.

A szovjetek szeretnék volna elhallgatni a katasztrófát, s a magyar vezetők sem adtak időben tájékoztatást. Svédországban pattant ki az ügy. Egy atomerőmű munkába menő dolgozó ruházatának rutin-szerű sugármérése közben. Köztudomás: a csernobili radioaktív felhő nem egyformán fenyegette Európát.

A „visszafojtott” magyar tájékoztatás nem elégítette ki az embereket, ellentmondásos információk láttak napvilágot, amit a köziedelemben keringő nézetek még tovább homályosítottak. De a különféle híradások sem egyértelműek Csernobilról. Vannak, akik bagatellizálják a sugárzás okozta katasztrófa mértékét, mások eltúlozzák. Itt (is) az érdekek diktálnak.

Mi történt velünk azokban a napokban Vas megyében? Mi igaz a különféle mende-mondákból?

Dr. Széle Ferenc, a megyei tanács akkor mezőgazdasági ügyekkel foglalkozó elnökhelyettese így emlékszik vissza: „Mivel a szovjetek napok múltán jelentették be, hogy mi történt Csernobilban, ez feszültséget okozott. Sokan kétkeltek abban, vajon a teljes igazságot közlik-e? Óvatosságra intettek az embereket.”
Dr. Káthy János, a tanakjdi Nüvény- és Talajvédelmi Szolgálat igazgatója akkor Tolna megyében dolgozott. „A megye különböző részeiben kellett mintákat gyűjteni, a mintát egyszer én magam is szállítottam Pécsre a radiológiai központba bemezésre, de hogy ott milyen eredmények születtek, azt már nem tudhattuk, azokat titkosan kezelték.”

Acz Pál a megyei elemzés-ellenőrzési részleg (korábbi MÉ-VI, akkor már az állat-egészségügyi állomás része) vezetője volt akkoriban. „Nemcsak Vas, hanem Zala fele is hozzájárult tartozott. Több mint egy hónapon át mindenki a radiológiai vizsgálati munkába kapcsolódott be, elemiszereket, takarmányokat, mezőgazdasági terményeket és export élelmiszereket mértek. Nagyon jól ki lehetett venni: Vas megyében voltak olyan 5-10 kilométeres sávok, ahol magasabb volt a szennyezettség. Exportra sem lehetett vizsgálat nélkül, még a csigák

szennyezettségét is mérni kellett. A mért adatainkat szolgáltatói úton továbbítottuk felügyeleti szervünkhöz Budapestre, ők pedig a Honvédelmi Minisztériumba küldték. Nem rendszereshették az adatokat. A megyei tanács vezetői részére sem adhattunk

konkrét tájékoztatást. Általában mondhattuk el, hogy a korábbi háttérértékekhez képest mennyivel magasabb értékeket mérünk.”
A Vasban történtekről *Gólya Irtván* tud sokat. Ő az állat-egészségügyi állomás radiológiai laboratóriumát vezette, s 1970 óta végzett radiológiai méréseket megyénkben. Töle arra kértünk válaszként: hogyan dolgozott, milyen radioaktív szennyeződés érte Vas megyét, s mi történt az elemiszerekkel? „En április 28-án a Petőfi rádió egyetlen híradásában hallottam a csernobili balesetről. Azonnal el-

A mérések azt mutatták, hogy egész Vas megye területe beszenyeződött

mentem az egyik szombathelyi benzinkúthoz, mintának fűvet szedtem, s másnap meg is tudtuk mérni: a korábbi értékekhez képest 3-4-szeres radioaktivitást tapasztaltunk, ezt az adatot továbbítottam is. Akkoriban senki sem tudta, mi az az információmennyiség, ami nem kelt pánikot. Számszerű adatokat nem adhattunk ki, ezt utasításba mindenki megkapta. Április 30-án körteleken riasztottak bennünket rendkívüli mintavételre. Ezeket is titkosan kellett kezelni. Május 1-jén

Csernobilban nem látják szívesen a kutatókat. A katasztrófa 31-en halt meg. Erős sugárzás 237 embert, sok milliót jelentős sugárterhelés ért a kései tájékoztatás miatt

Fotó: MTI (1986. május 1.)

hegyi legelőkre az állatokat. Ezért a különbség. Ma is végzünk méréseket a megye területén, de ma az értékek nagyon alacsonyak.”

Dr. Cholnoky Péter professzor a megyei kórház gyermekosztályát vezette. Töle az kérdeztük: igaz-e, hogy megugrott akkoriban például a koraszülések száma?

„Nagyon érdekes, hogy a statisztikák sem 1986-ban, sem az utána következő két évben sem ezt, sem a fejlődési rendellenességek számának megugrását nem támasztják alá. Azt mondhatjuk: ami Csernobil hatásaként legvárhatóbb volt, az nem következett be. Gyermeknél a leukémias megbetegedések száma sem ugrott meg. De itt van azért egy érdekesség. A leukémia 70 százaléka a véglegesen gyógyítható fajta tartozik. 1987-ben viszont a kórházhoz tartozó területen a nehezen kezelhető leukémias betegek több lett, arafaletőlódott el az arány. Nem jelentős, hiszen a magyarországi 70 esetből úgy 7-8-at regisztráltak itt. Mi Csernobil hatása? Még nem bújik ki a szög a zsákból. Nem tudjuk, hogy a generációváltások megszorodtak-e. Ehhez több generációra kiterjedő, hosszú távú vizsgálatok kellenek. Annak idején visszahangozott a szaksajtó attól, hogy irtózatos genetikai pusztítást okozott Csernobil Ukrajnában és Belorussziában, a gyermekeknél nagyon ritka pajzsmyring rákos megbetegedések száma megugrott. Magyarországon valószínűleg durva hatása nem volt Csernobilnak, de *fi-nom* hatása igen. Nyugodtak nem lehetünk, bagatellizálni egyáltalán nem szabad az ügyet.”

Jó személyi edző a fittség záloga

Az egészséges életmód alapja a rendszeres mozgás, mely nélkülözhetetlen a jó közérthez. Am nem mindegy, hogy beti tornákat hol és hogyan végzünk. Számos fitnesscenter ajánlata közül választanunk, ezért érdemes jól körülnézni és meggyőződi az oktatók szakértelméről is. A képzésen edző ugyanis kifejezetten tanul az alkatunk, társadalmi és személyi jellemzőinkre is figyelt. A pártis divatbemutatóján így jellemzik: elég megkérdem, hogy milyen iskolát végzett. Az OKJ-képzések jók, megbízhatók, de legalább ennyire fontos a kölcsönös bizalom és az, hogy mindenki előre tudja, mit szeretne elérni.

Zoób Katti kezéből folyik a luxus

Egykor ő tervezte Süssi sarkány menyasszonyi ruháit. Zoób Katti ma már nemzetközileg hírt divattervező, aki a luxuspiciára dolgozik. Minden ruhájáról tudja, kihez került. A magyar divat nagykövetségének neve már-követség, amely egy-egy színdarab plakátján is feltűnik. A pártis divatbemutatóján így jellemzik: kezéből folyik a luxus. Pedig a kezdet nem volt könnyű, az első három évben egy belvárosi ház udvarán rendezték a divatbemutatókat, a nézők pedig a gangon állva tápsaltak. Kreatívot csak így jellemzik: mesélő ruhák.

ÖN MIT OLVAS HOLNAP?

VAS NÉPE Vasárnap is!

Keresse a vasárnap nyitva tartó áruhelyeken. A Vas Népe előfizetői kézbesítőjüknél is megrendelhetik!

Hajón lehet igazán jól keresni

Fodrász, kozmetikus, takarító, pék, hentes, gyermekfűtőgyelző, fotós, cukrász, sorbálány, szakács, fotószerelő, bármely, kiegészítő. Ezek mind olyan szakmák, amelyek léptetőtől folyamatosan esábitják a különböző, luxusajánlat (ismertető) társaságok. A fidesz gáms, s idővel akár meg is hátsorozódhat, ha az illető jól végzi a dolgát. Egy nyelvet beszélő fiatal pincér vagy szakács fél év alatt akár 3 millió forintot is kereshet valószínűleg. Luxus-életmódon. Persze, ennek ára van: hajón dolgozók életre inkább a „munkát”, semmint a „kalandor” jeltó illik. Sokszor előfordul, hogy az egzotikus utakat csak a kalandorok keresztek látják, és az úszó munkahelyen a szabadnap is ismeretlen fogalom.

Ahol a munka a gyógyulást jelenti

Barabás Imre akkor érezte, hogy baj van, amikor a töltés megkezdte a kezében. A minőségellenőrző dolgozó férfi akkor már tíri is nehezen tudott, így átért a technikumban tanult nyomtatási szabvány-technikára. Alkoholtartalmú miatt elfelejtették elő-munkahelyéről, azóta a másodikkor, meg a harmadikkor is. Több sártelen éhvonókúra után hozta össze a sors a Kék Kereszt Egyesülettel, az ő segítségével jutott el Dömörre, ahol végre a gyógyulás útjára lépett. Az 57 éves férfi tíri évi nem szűk. A Győri Híradományi Főiskola szombathelyi tagozatán most tanulmányok folytatására az Egyházmegyei Karitás szombathelyi Hírfa-házban működő kórház- és köznevelési részlegre-jelölték. Itt évi szennyvízkezelés gyógyulást segít. Valja, hogy a munka gyógyító ereje. Barabás Imréről a vasárnapi Vas Népe Négyesekötői című rovatban olvashatunk.

